

*Попович Л. М.,
науковий співробітник
відділу економіки і управління ЗСО,
Інститут педагогіки НАПН України,
м. Київ, Україна*

ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНА ВЗАЄМОДІЯ В УПРАВЛІННІ ЗАКЛАДОМ ОСВІТИ В ПОСІБНИКУ ДЛЯ КЕРІВНИКА

Упровадження державно-приватної взаємодії в управлінні закладами загальною середньою освітою (ЗЗСО) на умовах партнерства в Україні спрямоване на якісне виконання суспільного замовлення щодо всебічного розвитку особистості та активний пошук нових ефективних підходів до забезпечення рівного доступу до якісної освіти та підвищення ефективності управління цим процесом. Основні засади управління у сфері освіти та в закладах загальної середньої освіти законодавчо визначені в Законі України «Про освіту» (2017 р.). У статті 6. - серед засад державної політики в галузі освіти та принципів освітньої діяльності в Україні є: державно-громадське управління, державно-громадське партнерство, державно приватне партнерство [1].

У статті 1. Закону України «Про державно-приватне партнерство» (2010 р.), так визначено: «Державно-приватне партнерство – це співробітництво між державою..., територіальними громадами в особі відповідних державних органів та органів місцевого самоврядування (державними партнерами) та юридичними особами, крім державних та комунальних підприємств, або фізичними особами – підприємцями приватними партнерами, що здійснюється на основі договору в порядку, встановленому Законом та іншими законодавчими актами...» [2].

Вітчизняні вчені у наукових працях надають значну увагу дослідженню різних аспектів проблеми державно-громадського та громадсько-державного управління загальною середньою освітою та закладами освіти: децентралізації управління освітою та державно-громадського партнерства; широкого залучення органів громадського самоврядування, громадських організацій, роботодавців, меценатів та інших структур до управління освітою та закладами загальної середньої освіти; побудови моделей і механізмів співпраці та взаємодії (Г. Єльнікова, В. Кремень, В. Луговий, Л. Калініна, С. Королук, Н. Лісова, О. Онаць, Л. Паращенко, О. Пастовенський, О. Топузов, Б. Чижевський та інші).

Т. Губанова у науковій статті обґрунтовує думку про те, що «державно - приватне партнерство у сфері освіти і науки в Україні є особливим правовим механізмом, передбаченим законодавством, який надає можливість ефективно

вирішувати нагальні проблеми у сфері освіти і науки, а також мобілізує розвиток та реформування цієї сфери. Запровадження інструментів 209 державно-приватного партнерства у сфері освіти і науки може стати одним із пріоритетів урядових стратегічних програм та індикатором успішної взаємодії приватних та публічних суб'єктів.» [3].

У педагогічній практиці державно-приватне партнерство спостерігається у створенні приватних закладів освіти, наданні певних освітніх послуг, що є відображенням суспільно економічних зрушень, помітною ознакою демократизації й децентралізації освітнього життя. Якщо на початку 1990-х рр. працювали лише окремі приватні школи, то в 2010/2011 навчальному році їх було вже 192 (0,98 %) від загальної кількості вітчизняних закладів загальної середньої освіти, що функціонували того року, у 2017/2018 навчальному році – 199 (1,18 %), у 2018/2019 навчальному році – 228 (1,47 %), у 2019/2020 навчальному році – 282 (1,86 %).

Зрозуміло, що в умовах ринкової конкуренції зростання попиту на освітні послуги приватних закладів освіти було тісно пов'язано з якістю результатів їх освітньої діяльності, задоволеністю учнів та їхніх батьків освітнім середовищем. Варто відзначити, що приватні школи створюються й функціонують не лише у великих містах, але й у селищах з елітною приватною забудовою, і це, безумовно, позитивний освітній досвід. Так, у 2014/2015 навчальному році приватних шкіл у сільській місцевості було лише 9, то в 2019/2020 навчальному році їх стало 26. Тобто, відбулося майже трикратне збільшення кількості таких закладів освіти у сільській місцевості, у той час як кількість комунальних і державних закладів загальної середньої освіти в ній скоротилося за цей час на 19, 8% (з 11 891 до 9 622 шкіл) [4]. При неоднозначному ставленні частини громадськості й освітян до приватних закладів освіти, вони є потенційно важливим соціально-економічним чинником модернізації вітчизняної системи повної загальної середньої освіти і демонструють успішний досвід державно-приватного партнерства.

Керівники експериментальних комунальних закладів загальної середньої освіти зазначають, що у них існує чимало проблем у залученні приватних структур до участі в освітньому та управлінському процесах. Державно-приватна взаємодія в управлінні закладами освіти ускладнюється через брак досвіду керівників закладів освіти до такого виду діяльності та інколи їх пасивності – 27,2 %; недостатній зворотній зв'язок – 34,2 %; переважає домінуюче ставлення держави до управління освітою та незацікавленість частини бізнесу – 36,3 %; недостатнім є розвиток демократичних відносин в управлінні освітою територіальних громад і співпраці з приватним сектором – 30, 2 %; незацікавленість частини приватних структур та бізнесу співпрацювати з освітою через нерозуміння її важливості і можливої взаємовигоди – 37, 3 % тощо.

Отже, як свідчить наявний досвід формування державно-приватного партнерства між освітою та приватним сектором, така співпраця можлива і може бути взаємовигідною для всіх сторін. Становлення і розвиток громадянського суспільства базується на інститутах місцевого самоврядування, спроможності та зацікавленості територіальних громад, які можуть впливати на цілі, зміст, форму і результати партнерства між особистістю, державою і суспільством, а державно-приватна взаємодія в управлінні освітою та закладами освіти на умовах взаємовигідного партнерства може стати пріоритетом для демократичних державно громадських відносин і демократизації діяльності державних інститутів. Ці питання потребують розгляду в посібнику для керівника закладу загальної середньої освіти.

Ключові слова: державно-громадське управління, громадсько-державне управління, державно-приватна взаємодія, партнерство, заклади загальної середньої освіти.

Література:

1. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2017. № 38-39.
2. Про державно-приватне партнерство : Закон України від 01.07.2010 № 2404-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17.4>.
3. Тамара Губанова. Державно-приватне партнерство у сфері освіти і науки України: нормативно-правова характеристика. URL: <http://pgpjournal.kiev.ua/archive/2019/6/41.pdf>.
4. Загальна середня та професійна (професійно-технічна) освіта в Україні у 2019 році / Державна служба статистики України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2005/osv_rik/osv_u/zag_ser_prof_osv/zag_ser_profes_osvit_19.xls (дата звернення: 20.04.2021).